

- наведено низку норм і стандартів, що утворюють нормативно-правову базу для захисту прав дітей в умовах збройного конфлікту, що складається з українського законодавства та норм міжнародного права;
- зазначено контакти служб та органів для захисту та підтримки дітей в залежності від ситуації (порушення прав дітей, надання психологічної підтримки дитині, торгівля дітьми та інше);
- висвітлені основні запитання та відповіді на тему: «Що робити та куди звертатися, якщо в умовах війни права дитини були порушені»;
- наявний розділ для родичів та піклувальників, який містить інструкції стосовно того, що слід робити родичам та надавачам прихистку, та як спілкуватися з дітьми, що зазнали травми;
- наведено інструкції та правила спілкування з дітьми, що пережили травму, для психологів та журналістів.

Наша країна не ізольована від проблем дітей, в умовах війни необхідно терміново прийняти законодавче регулювання деяких питань захисту прав дітей, які неможливо вирішити за існуючого загального порядку в мирний час. Зрозуміло, що воєнний стан та активні бойові дії в Україні визначають нову реальність сьогодення, а звичайні процедури захисту прав дітей згідно з чинним законодавством, яке діє в мирний час, у більшості випадків просто не працюють. В умовах воєнного стану постало питання про можливість реального захисту прав дітей, які постраждали від російської агресії, залишилися без піклування батьків або перебувають у скрутному становищі. Під час війни порушуються всі права дитини: право на життя, право бути з сім'єю і громадою, право на здоров'я, право на розвиток особистості, а також право на турботу і захист

Тарасова Юлія Сергіївна
 студентка 2 курсу, група 201 ННІ
 №1, Національна академія
 внутрішніх справ
Науковий керівник:
Чижов Денис Анатолійович,
 доцент кафедри конституційного
 права та прав людини Національна
 академія внутрішніх справ,
 кандидат юридичних наук, доцент

КОНСТИТУЦІЙНЕ ПРАВО ЛЮДИНИ НА ВИРАЖЕННЯ ОСОБИСТИХ ПОГЛЯДІВ ТА ДУМОК

В своїй науковій роботі я пропоную розглянути досить важливе питання, а саме, право на свободу власних думок. Чому право на вираження своїх власних думок є важливим елементом нашого суспільства, і як ми можемо спільно підтримувати це право, забезпечуючи розвиток нашої громади на шляху до більш відкритого, демократичного і розвиненого світу.

Розпочну дослідження даного питання саме з визначення прав людини.

Права людини – це моральні права, які має кожна особа у світі просто лише завдяки тому, що він або вона є людиною. Вимагаючи дотримання наших прав людини, ми морально вимагаємо, зазвичай від уряду нашої країни, не робити чогось, тому що це є втручанням у мою особисту сферу, посяганням на мою особисту гідність. Ані інша людина, ані будь-який уряд не можуть позбавити нас наших прав людини[2]. Ці права захищають гідність та свободу кожної особи і формують основу справедливого та гуманного суспільства. А звідки ж виникли права людини? Вони виникають не лише тому, що ми є фізичними істотами, ми – це моральні і духовні людські істоти. Права людини необхідні для захисту і збереження кожного людського роду, для забезпечення того, щоб кожна особа могли вести життя, достойне людини[2].

Це право дає нам можливість висловлювати свої ідеї, переконання, сумніви та переживання, сприяючи розвитку креативності, культурного розмаїття та обговоренню проблем, що стосуються нашого суспільства. Воно дозволяє голосно висловлювати свою думку, навіть коли вона відрізняється від загальноприйнятої.

Всі гарантії прав та свобод прийнято поділяти на загальносоціальні та правові. Так, до загальних належать економічні, соціальні, політичні та духовні гарантії, тобто ті умови та засоби, які не пов'язані з юридичними, а полягають в об'єктивно наявних матеріальних та духовних об'єктах і явищах.

Свобода думки, слова і переконань є гарантом духовної і творчої свободи, не обмеженої обов'язковою ідеологією. Тому свобода думки і слова, вільне вираження своїх поглядів і переконань тільки тоді є реальними, коли вони спираються на право вільно збирати, використовувати і поширювати інформацію у будь-який спосіб на свій вибір, що має забезпечуватися державою шляхом сприяння створенню розгалуженої і розвинутої системи, державних і недержавних засобів масової інформації, інших її джерел, державного переслідування всіх соціальних суб'єктів, що перешкоджають вільному отриманню і поширенню інформації[с.92, 3].

Важливість свободи думки й слова для демократичної, соціальної та правової держави є безсумнівною та очевидною. Саме тому у ст. 34 Конституції України стверджується, що кожному гарантується право на свободу думки й слова, на вільне вираження своїх поглядів і переконань. Кожен має право вільно збирати, зберігати, використовувати та поширювати інформацію усно, письмово або в інший спосіб – на свій вибір[с.44, 4].

Конституція України є нормативним актом, який проголошує гарантії свободи думки та слова, але є і інші нормативно-правові акти.

Наприклад, одним з таких актів є Загальна декларація прав людини 1948 року. Стаття 19 даного акту говорить нам про те, що кожна людина має право на свободу переконань і на вільне їх виявлення; це право включає свободу безперешкодно дотримуватися своїх переконань та свободу шукати, одержувати і поширювати інформацію та ідеї будь-якими засобами і

незалежно від державних кордонів[1]. Це означає, що кожна людина має право мати власні переконання, вільно виражати їх і займатися релігійною, філософською чи іншою діяльністю, яка відповідає їхнім переконанням. Люди мають право на доступ до інформації, на вільний обмін ідеями і думками, а також на вільне вираження своїх поглядів, якщо це не суперечить іншим правам та законним обмеженням в інтересах загального добробуту та безпеки.

Наступний акт, який також містить гарантії свободи думки і слова – це Міжнародний пакт про громадянські та політичні права (1966). Про це нам каже Ст. 19 ч. 2: Кожна людина має право на вільне вираження свого погляду; це право включає свободу шукати, одержувати і поширювати будь-яку інформацію та ідеї, незалежно від державних кордонів, усно, письмово чи за допомогою друку або художніх форм вираження чи іншими способами на свій вибір[5].

До цього списку також можна віднести Європейську конвенцію з прав людини, а саме взяти до уваги Ст.10 ч.1 де проголошується, що кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. Ця стаття не перешкоджає державам вимагати ліцензування діяльності радіомовних, телевізійних або кінематографічних підприємств[6]. Ця стаття Європейської конвенції прав людини визнає важливість свободи виразу поглядів як основного права, що гарантує індивідам право на вільне висловлення своїх думок і отримання інформації незалежно від обмежень і кордонів, за винятком обґрунтованих випадків ліцензування масових засобів масової інформації відповідно до закону.

Століття, в якому ми зараз живемо, називають “століттям технологій”, багато нових винаходів та приладів, комп’ютери, засоби зв’язку та дуже багато інших. На сьогодні абсолютно всі люди мають можливість користуватися інтернетом і це говорить про те, що ми можемо висловлювати свої думки та погляди в інтернеті. З розвитком інтернету та соціальних мереж свобода вираження думки стала ще більш актуальною. Інтернет надає громадянам платформу для вільного обговорення і вираження думок, і важливо, щоб це право було захищено і в цьому середовищі. З одного боку, Інтернет надає можливість різним спільнотам і групам виражати свої погляди. З іншого боку, це може призвести до кібербулінгу, дискримінації та онлайн-зловживань, що підкреслює важливість балансу між свободою вираження думки і безпекою в Інтернеті. Тому свобода вираження думки в інтернеті також певним чином має бути захищеною.

Хотілося б додати про свободу художнього вираження поглядів. Європейський суд із прав людини вважає, що створення і поширення творів мистецтва значною мірою сприяє обміну ідеями та думками, а тому є важливим складником будь-якого демократичного суспільства. Мистецтво може «відкривати громадськості очі на найважливіші питання сьогодення». Відповідно свобода вираження поглядів це робота митців, а також діяльність

галерей або кінотеатрів. Урівноважування різних прав може виявитися складним завданням з точки зору свободи художнього вираження поглядів. Наприклад, Європейський суд із прав людини встановив, що свобода вираження поглядів, у тому числі в художній формі, може переважати над правом приватних осіб контролювати свої зображення[с.36, 7].

Право на вільне вираження власних думок і поглядів містить дуже багато актуальних проблем, які варто розглянути.

Цензура. Багато країн мають системи цензури, які обмежують доступ до інформації та виразу думок. Це може включати усунення чи обмеження інтернет-ресурсів, книг, фільмів, новин та інших джерел інформації, що суперечать офіційному погляду влади. У демократичних суспільствах цензура обмежується лише у випадках, коли існує чітка потреба в обмеженні свободи думки для захисту інших важливих цінностей, таких як безпека чи громадська мораль. В інших випадках цензура може бути розглянута як порушення права на свободу думки та свободу слова. Важливо підтримувати баланс між цими двома принципами, забезпечуючи свободу вираження думок та ідей, але також дотримуючись закону та вживаючи обмеження в інтересах суспільства, якщо це необхідно.

Самоцензура. Іноді індивіди відмовляються виражати свої думки через страх перед репресіями або негативними наслідками. Ця самоцензура може обмежувати свободу думки та обміну ідеями. Люди можуть зволікати або уникати виразу контroversійних чи нещодавно важливих думок, щоб уникнути негативних наслідків. Самоцензура може обмежити різноманітність поглядів і обмін ідеями в суспільстві. Я особисто знаю деяких людей, які через осуд за їхнє вираження своїх поглядів, перестали в суспільстві виражати думки, адже вони бояться можна сказати повторного сценарію, і можливо не хочуть показатися дурними або не такими як всі просто через те, що тепер бояться це робити, щоб не було насмішок. І це досить розповсюджена ситуація, таких людей безліч у світі. Тому це не привід насміхатися з людини, якщо вона просто інакше мислить.

Зловживання свободою думки. Свобода думки може використовуватися для поширення дезінформації, ненависті, образ та інших шкідливих виразів. Це створює конфлікти і підриває громадську гармонію. Важливо розрізняти між правом на свободу думки і зловживанням цим правом. Право на свободу думки не дозволяє вчиняти шкідливі або злочинні дії, і воно підлягає певним обмеженням у випадках, коли це необхідно для захисту інших важливих цінностей, таких як права та безпека інших людей чи громадська мораль. Зловживання свободою думки може мати правові наслідки, і особи можуть бути притягнуті до відповідальності за незаконні дії, навіть якщо вони вказують на свободу виразу як на підставу для своїх дій. Варто бачити межу і розуміти, де краще сказати, а де краще промовчати, щоб не образити ту чи іншу людину або не виникло певних конфліктів.

Кіберзагрози. Інтернет і соціальні медіа можуть стати інструментами для порушення приватності і поширення дезінформації, що погрожує свободі думки та безпеці користувачів.

Дезінформація. З поширенням інформації в інтернеті зростає проблема фейкових новин та дезінформації. Це може створити загрозу для суспільної діалогу та довіри до медіа. Читаючи якісь фейк-новини, людина може просто розгубитися. Вирішення цієї проблеми вимагає балансу між боротьбою з дезінформацією і збереженням свободи поглядів.

Отже, аналізуючи все вище сказане, ми зрозуміли, що право людини на вираження своїх власних думок та поглядів закріплюється низкою нормативно-правових актів, включаючи Загальну декларацію прав людини, Європейську конвенцію прав людини, Міжнародний пакт про громадянські та політичні права, і звичайно Конституцію України. Це право є не тільки гарантією свободи слова, але й важливим засобом зміцнення демократії та соціального прогресу.

Виразити свої думки і погляди - це не лише можливість, але й обов'язок кожної людини. Це сприяє обміну ідеями, розвитку суспільства, розв'язанню конфліктів і побудові кращого майбутнього. Вільне вираження думок сприяє розвитку культури діалогу і розуміння між людьми з різних соціальних, політичних і культурних груп. Але разом з цим, право на вираз власних поглядів накладає на нас відповідальність. Ми повинні пам'ятати, що це право не дозволяє використовувати слово для поширення ненависті, дискримінації, образ та погрози. Свобода виразу повинна відбуватися в межах закону і з повагою до прав і свобод інших.

Список використаних джерел:

1. Загальна декларація прав людини. URL: [https://www.coe.int/uk/web/compass/the-universal-declaration-of-human-rights-full-version-](https://www.coe.int/uk/web/compass/the-universal-declaration-of-human-rights-full-version)
2. Посібник з освіти в області прав людини за участі молоді. Питання і відповіді про права людини. URL: <https://www.coe.int/uk/web/compass/questions-and-answers-about-human-rights>
3. А. Ю. Строган. Право громадянина на свободу слова та думки в національних та міжнародних нормативно-правових актах: порівняльний аналіз. Економіка та держава №6. 2008. Ст. 91-93. – URL: http://www.economy.in.ua/pdf/6_2008/27.pdf
4. Богатов Д.Е., Кичко А.М. Право на свободу думки і слова. *Юридичний науковий електронний журнал.* №6. 2020. Ст. 43-46. – URL: http://lsej.org.ua/6_2020/10.pdf
5. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права. N 2148-VIII (2148-08) від 19.10.73. – URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
6. Європейська конвенція з прав людини. № 475/97-ВР від 17.07.97. - URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text

7. Бенедик В., Кетteman M., Свобода вираження поглядів та інтернет. 2013. – URL: <https://rm.coe.int/168059936a>

*Топінко Тетяна Вячеславівна,
студентка 2 курсу, група 201 ННІ
№1, Національна академія
внутрішніх справ*

Науковий керівник:

*Чижов Денис Анатолійович,
доцент кафедри конституційного
права та прав людини Національна
академія внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент*

ДОТРИМАННЯ КОНСТИТУЦІЙНИХ ПРИНЦИПІВ В СИСТЕМІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В УКРАЇНІ

Захист прав людини є одним з найважливіших завдань держави. Україна, як демократична країна, зобов'язана захищати права своїх громадян та забезпечувати їх реалізацію.

Одним з найважливіших документів, які гарантують права людини, є конституція. Згідно зі статтею 27 Конституції України, Кожна людина має невід'ємне право на життя. Ніхто не може бути свавільно позбавлений життя. Обов'язок держави - захищати життя людини. Кожен має право захищати своє життя і здоров'я, життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань. Крім того, Конституція гарантує право на свободу думки та слова, право на вільне вираження своїх поглядів, право на свободу думки та релігії [1, ст. 27].

Конституцією України визначено, що держава зобов'язана захищати життя людини і тим самим забезпечувати право на життя. Тому, відповідно до Конституції України, Україна несе певні обов'язки щодо захисту життя людини. Перш за все слід розглянути такі зобов'язання: встановлення юридичної відповідальності за незаконне посягання на життя іншої особи та незаконне позбавлення життя іншої людини; заборона свавільного позбавлення життя будь-якої особи; заборона на депортацію особи до країни, де може бути застосована смертна кара; запровадження організаційно правових засобів захисту права на життя, зокрема за умов, коли існує висока вірогідність абсолютної загрози життю людини; запровадження правових гарантій захисту особи, яка захищає своє життя і здоров'я чи життя і здоров'я інших людей від протиправних посягань.

Україна гарантує турботу та захист своїм громадянам за межами своїх кордонів. Це слід розуміти як прояв турботи щодо громадян України закордоном. Ці обов'язки покладаються на дипломатичні представництва і консульські установи України та їх працівників, які зобов'язані вживати заходів для забезпечення громадянам України можливості в повному обсязі користуватися правами, наданими законами держави в якій вони перебувають.